

ב"ר יצחק⁷. חותניו הם ר' אברהם⁸, ור' הלל⁹. בניו הם ר' יצחק¹⁰, ור' ברוך. נכדו הוא ר' שלום¹¹. **חיבוריו**: קיצור או"ז¹², תשובות [מהר"ח או"ז], ודרשות¹³.

רבותיו: מהר"ם¹⁴, ר' פרץ¹⁵, ור' אליעזר¹⁶. רבינו קורא 'מורי' לרא"ש¹⁷, ר' היילמון¹⁸, ר' חיים מנוישטט¹⁹, ר' ידידיה²⁰, ר' לוי²¹, ר' מנחם מוירצבורג²², ר' סעדיה ב"ר שניאור²³, ר' עובדיה מנוישטט²⁴, ר' עזריאל ב"ר

זקן' וכו', וכ"ש שיש לנו לומר כן על הרא"ה ז"ל שהיה רב מובהק' ע"כ.

צב. רבינו חיים או"ז (מהר"ח או"ז)

מכונה: ר' חיים אליעזר¹, ר' חיים אור זרוע², ר' חיים מוינה³, ר' חיים מויין⁴. **זמנו**: נולד בשנת ה"א כ' בערך⁵. **משפחתו**: אביו הוא ר' יצחק בעל אור זרוע⁶. זקינו הוא ר' מתתיה

הן לבנו ר"ב והן לר' שלום: 'מורי נכדי השיב לי' (תשו' ר"ח או"ז סי' מט וקנב), 'זה אשר שאלתי למורי נכדי ז"ל' (שם קה עד קי. וכן סח צז וקלח). ור"ש משיבו וחותר: 'ושלום למורי כחשק עבדו שלום ב"ר ברוך זלה"ה' (שם קנב). אביו הוא ר' ברוך ב"ר חיים או"ז. ¹² נקרא סימני או"ז (תשו' ר"ח או"ז סי' יד ובמרדכי 'אז"ק'). ונתפשט יותר מהארון ומצוי בפוסקים שהיה להם רק הקצר. ¹³ מהם: הרבה פסקי הלכה. ולא הוא כתבו כי שמו מופיע שם אלא תלמידו כתבו. ר' משה מינץ ב"ר אליעזר מנוישטט (ערך קיג הערה 83) העתיקם. סיים המלאכה בשנת ר"י (כ"כ בסוף הספר). ¹⁴ תשו' ר"ח או"ז סי' ד ח י נג קא קכו וריג. ¹⁵ רבינו כותב (שם קא) 'מורי רבינו פרץ זצוקלה"ה'. ¹⁶ אולי ר' אליעזר מטוך. עיין ערך פו אות א. ¹⁷ (תשו' ר"ח או"ז סי' צא ועיין 'פרטים'). שאל ממנו (שם פב). מביאו עוד (שם נג). ¹⁸ **רבינו היילמון**: מהר"ח או"ז כותב בתשו' (סי' קי) 'הייתי בריינס כשיצאו מצרפת ונתוועדו כל הקהלות למגנצא, ומורי הרב רבי מנחם מוירצבורק ומורי הרב ר' היילמון ומורי הר"ר אשר וכל הגדולים שהיו בריינס וראשי הקהלות, כי הוצרכו ליתן מס גדול למלך ל' אלף כו'. ¹⁹ עיין ערך עג הערה 4. ²⁰ עיין ערך עח אות ד. ²¹ **רבינו לוי**: כתב ר"ח או"ז (תשו' רל) 'כתב מורי הר"ר ר' לוי'. אולי הוא ר' לוי שהובאו תוספותיו במרדכי (ב"מ שח) כותב שם בשם ר' שלמה. ²² עיין 'פרטים'. ²³ **רבינו סעדיה ב"ר שניאור**: נר"נ עם מהר"ח או"ז, ור"ח קורא לו 'מורי' (תשו' ר"ח או"ז סי' רב קיב וקצט). רבינו סעדיה שלח פסקו לרבינו (שם רב). והוא משיבו בכבוד (שם רג): 'עוקר הרים וטוחן שליו בתורתו ושאנן מן השמים יחונן מורי קרובי הר"ר ר' סעדיה וכו' לא אומר לך מורי לדון דברי כי קטנך עבה ממתיני ואתה מאיר עיני. ועשה הנראה בעיניך וכו'. ²⁴ **רבינו עובדיה מנוישטט**: כתב ר' חיים או"ז 'כתב לי מוהר"ר עובדיה שיש בתשובות מוריני ורבינו הר"ר אביגדור כהן צדק זצ"ל ששמע מפי רבינו שמחה כו' (תשו' ר"ח או"ז סי' קב), 'בהיותי בנאוושטט דברתי בזה עם מורי הר'

צב. 1 כך חותם רבינו לפעמים. **2** ספר מנהגי מהר"ל עמ' כב, ולקט יושר ח"ב עמ' כב. **3** הגהות שערי דורא סי' לב אות א. **4** תשו' רמ"א סי' נז. **5** מצינו שברוב תשובותיו מזכיר רבינו את מהר"ם רבו בברכת המתים, הרי שכתב תשובותיו אחר שנת נ"ג (שנת פטירת מהר"ם). נמצא שנולד רבינו לאביו בזקנותו. כמ"כ מצינו שר' עזריאל ב"ר יחיאל [תלמיד מהר"ם] הוא רבו של רבינו (עיין ערך פד הערה 69). **6** בנו ר' חיים מביאו כסדר וקורא לו 'רבינו אבא מארי זצוק"ל' או 'צוקלה"ה', ועיין 'פרטים'. **7** **רבינו מתתיה ב"ר יצחק**: כתב ר"ח או"ז בתשו' (סי' קסא) 'השיב לי מורי הרב ר' מתתיה בן רבינו יצחק זקנו'. וכנראה צ"ל 'זקיני', אלא שלא ברור אם זקיני מתייחס לר' מתתיה או לר' יצחק. ר' מתתיה משיבו בכבוד (תשו' ר"ח או"ז סי' קסא וקסב). **8** **רבינו אברהם**: מהר"ח או"ז חתנו אומר משמו (דרשות ר"ח או"ז סי' לא). **9** **רבינו הלל**: חמיו של מהר"ח או"ז. אומר בשם ר' חיים מנוישטט (דרשות ר"ח או"ז סי' כ). **10** **רבינו יצחק ב"ר חיים**: מתלמידי ר' אליעזר מטוך [כותב עליו 'מהר"ר אליעזר', ומביא את תוספותיו (תשו' ר"ח או"ז סי' סט), והוא ר' אליעזר מטוך בהשוואה לתשו' מהר"י ברונא סי' ריא], ור' שמריה ב"ר חיים (דלקמן הערה 33). שאל את אביו ר"ח או"ז ומשיבו (תשו' ר"ח או"ז סי' קצט). ר' נחמן ב"ר שמריה (דלקמן הערה 33) הוא שאירו, ור' יצחק הנזכר כותב לו 'שלום למורי ולתורתו ולישיבתו ולכל קהלא קדישא שברגנשבורג וכו' (תשו' ר"ח או"ז סי' יד). ר' מתתיה ב"ר יצחק (דלעיל הערה 7) חותם בתשו' לר"ח או"ז (שם קסב) 'שלום למר ולתורתו ולמורי הר"ר יצחק בנך'. ר' יצחק משיב לשואליו: 'אנשים חכמים ונבונים הר"ר אשר ב"ר אליקים, ור' יעקב ב"ר משה ור' מנחם ב"ר תמר נסתכלתם בקנקן חסר וריקן מכל טוב אכן לא גרע מנאמן עלי רועי בקר וכו' (שם סט. במהד"ק חתום בתשו' ההיא יצחק ב"ר יצחק, והוא טעות כמבואר למעין וכו' בתשו' מהר"י ברונא סי' ריא). **11** **רבינו שלום ב"ר ברוך**: מהר"ח שאל מנכדו זה וכותב עליו בכבוד ובברכת המתים

אהרן ב"ר יונתן³⁸, ר' משה הכהן³⁹, ר' מאיר הכהן [בעל הג"מ]⁴⁰, ר' יעקב ב"ר יצחק⁴¹, ר' פסח⁴², ור' ישמעאל⁴³. **שאלו ממנו:** ר' אברהם ב"ר שמחה⁴⁴, ר' אפרים ב"ר אברהם⁴⁵, ר' דוד ב"ר מאיר⁴⁶, ר' חיים ב"ר יעקב⁴⁷, ר' יהודה ב"ר שבתי⁴⁸, ר' יחיאל הכהן⁴⁹, ר' משה

יחיאל²⁵, ר' שמואל מלנדשהוט²⁶, וכן לנכדו ר' שלום²⁷. **שאל את:** ר' אביגדור הכהן²⁸, ר' יצחק ב"ר אליהו²⁹, ר' יצחק ב"ר מרדכי³⁰, ר' מתתיה ב"ר יצחק זקינו³¹, ר' ישראל³², ר' שמריה³³, הרשב"א³⁴, ור' שלמה ב"ר מכיר³⁵. **נו"נ עם:** ר' יונתן³⁶, ר' יעקב ב"ר מאיר³⁷, ר'

ולכל קהלא קדישא שברגנשבורג וכו' ע"כ, אולי ר' נחמן הוא בנו של אחד מר' שמריה הנזכרים. **34.** תשו' רשב"א א תקעא. **35.** **רבינו שלמה ב"ר מכיר:** משיב למהר"ח או"ז (תשו' ר"ח או"ז סי' ח יט נב וקלד). עוד כתוב בתשו' (שם קיט): 'מורי הרב ר' שלמה זצ"ל וחתום 'ותושליו ותושקט נצח עם תורתך וישיבתך כחשק העלוב חיים בר' מכיר תנב"ע'. כפה"נ שצ"ל שלמה ב"ר מכיר. 'הנשים אמרו למהר"ח [ר' חיים או"ז] שמורינו הר' ר' שלמה אמר' (דרשות ר"ח או"ז סי' כב), אולי הוא רבינו **36.** **רבינו יהונתן:** מהר"ח כותב (תשו' צ) 'מלחיות דעי זחלתי ואירא מחסרון גמרא וסברא. ואיך אפתח פי לפני רבותי אלופי התורה מורי הר' יונתן ובני ישיבתו. אכן לקיים מצותו אכתוב דעתי החסרה וכו'. אולי הוא ר' יונתן שמהר"ם משיב לו בכבוד גדול (מרדכי שבועות ג:). כתב מהר"ח או"ז (שם סח) 'ר' אהרן בן מורי הר' יונתן אמר לי, אולי הוא בנו או של ר' יהונתן ב"ר יצחק (ערך מא אות ב). **37.** **רבינו יעקב ב"ר מאיר:** מהר"ח כותב (תשו' קא) 'כן נהגתי עד שאמר לי ר' יעקב ב"ר מאיר'. **38.** דלעיל הערה **36.** **39.** עיין ערך צד הערה **19.** **40.** עיין ערך צה אות ב. **41.** עיין ערך פד הערה **61.** **42.** **רבינו פסח:** כתב מהר"ח או"ז (תשו' קכב) 'אמר לי מהר"ר פסח ששמע משם הרב ר' יונה מספרד שפי' וכו'. **43.** עיין ערך פו הערה **125.** **44.** **רבינו אברהם ב"ר שמחה:** שאל את מהר"ח או"ז (תשו' ר"ח או"ז סי' קכ). נר"נ זע"ז (שם מט). אולי הוא ר' אברהם ששאל את ר"ח הנזכר (שם קכד). **45.** **רבינו אפרים ב"ר אברהם:** שאל את מהר"ח או"ז (תשו' ר"ח או"ז סי' רכט). **46.** **רבינו דוד ב"ר מאיר:** שאל את מהר"ח או"ז (תשו' ר"ח או"ז סי' רכז). **47.** **רבינו חיים מאיר בורגנא ב"ר יעקב:** שאל את מהר"ח או"ז (תשו' ר"ח או"ז סי' כח). **48.** **רבינו יהודה ב"ר שבתי:** שאל את מהר"ח או"ז. ר' חיים קורא לו בתשו' 'מורי' (תשו' ר"ח או"ז החד' סי' יח). **49.** **רבינו יחיאל הכהן:** שאל את מהר"ח או"ז (תשו' ר"ח או"ז סי' קצא) במהדר"ק כתוב עליו: 'ר' יחיאל הקדוש ב"ר מנחם'. בשאילתו למהר"ח או"ז כותב (שם) 'מהר"ר אליעזר זצ"ל הנהיג בזה המלכות וכו' ורבינו מאיר זצ"ל [הוא ר' אליעזר מטוף ומהר"ם מרוטנבורג]. נהרג עק"ה בנירנברג בשנת ה"א ע' עם אשתו ושלושת ילדיו (אוצה"ג כותב שכן נמצא ברשימות קדושי

עובדיה והשיב לי כו' (שם קיב), ר' עובדיה אמר לי כן ויפה כיון' (שם לב), 'כתב לי הר' עובדיה שראה בצפנת פענח כו' (שם קיז), 'שאל הרב ר' עובדיה' (שם קכג), 'מהר"ר עובדיה הקשה לי' (שם קצט). **25.** עיין ערך פד הערה **69.** **26.** עיין ערך פד הערה **70.** **27.** עיין הערה **11.** **28.** עיין ערך עג אות א. **29.** **רבינו יצחק ב"ר אליהו:** יש ממנו תשובה בתשו' בע"ת (סי' קכא וקכב). כתב מהר"ח או"ז (תשו' קסג) 'השיב מורי הר' יצחק בן הרב ר' אליהו זלה"ה'. רבינו משיב למהר"ח או"ז בכבוד גדול (תשו' ר"ח או"ז סי' קמג-קמו קסג-קסה). כמ"כ כותב: (שם קמו) 'זוגתי אומרת כי אביה הגדול לסוף ימיו הזהיר לבני ביתו לשמור בצנעה למען כי בצרפת היו תופסים מצות ושיטות להחמיר וכו' וחתום יצחק העלוב בן הרב אליה זלה"ה'. מביא בתשובתו דברי מהר"ם ור' פרץ בכבוד גדול (שם קסג). ער"כ (שם קסד) 'פעם אחת וכו' נראה לי רבינו מאיר בחלום אחר פטירתו, אמרתי ללבי אפשר שגאון זה שלא זכיתי לראותו מעולם נראה לי בחלום וכו', וכשקבע בית מדרשו במגנצא, והושיט לי שרביטו אשר לא כדת בעונתה, הלכתי להקביל פניו פעמים לראות אם יסכים לדברי ולא זכיתי למוצאו פנוי כי נטרד בראשונה על דבר תפיסת בנו ובשניה על יציאתו מן המקום וכו'. אולי הוא אחיו של רבינו פרץ. **30.** **רבינו יצחק ב"ר מרדכי:** משיב למהר"ח או"ז בכבוד ובעונה גדולה (תשו' ר"ח או"ז סי' קס). **31.** עיין הערה **7.** **32.** עיין ערך סג הערה **55.** **33.** **רבינו שמריה:** השיב למהר"ח או"ז (תשו' ר"ח או"ז סי' רי). שאלו כשישבו בעגלה (דרשות לו). כתב ר"ח או"ז 'פסק מורי הר' שמריה למורי הרב ר' ישראל' (תשו' שם רלט), רבינו פוסק בשם הר"ר חזקיה ממיידבורג (שם רג ורלט). וסיפר על הריצב"א (שם כד). מצינו כמה ר' שמריה באותו הזמן. והם: ר' שמריה ב"ר חיים (עיין להלן), ר' שמריה ב"ר יצחק (עיין 'פרטים'), ור' שמריה ממילהוין [שאל את הרשב"א (תשו' רשב"א ח"א סי' תצ), צ"ב אם הוא אחד משני חכמים הנזכרים], צ"ב על ר' שמריה הנזכר מי הוא. כתב ר' יצחק בן ר"ח או"ז (תשו' מהר"ח סי' יד) 'בא אלי שאירי ידידי נחמן בר' שמריה והראה לי מכתב מהר"ר משה בה"ר מאיר זצ"ל שמהר"ר שמריה בר' חיים ז"ל הורה וכו' ואני תלמיד ומדוכא ומהר"ר שמריה ב"ר חיים הוא הרב כו', וחותם תשובתו לר' נחמן הנזכר 'שלום למורי ולתורתו ולישיבתו